

วิธีดำเนินการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากญาติของผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มาก็คือขอรับบริการจาก โรงพยาบาลศรีษัษฐัญญาในฐานะที่เป็นผู้ป่วยนอกหรือผู้ป่วยใน ผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลศรีษัษฐัญญา แยกออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ ผู้ป่วยที่รับยาโดยขอพบแพทย์ และขอรับยาอย่างเฉียวไม่พบแพทย์ ผู้วิจัยเลือกศึกษาเฉพาะจากกลุ่มที่รับยาโดยขอพบแพทย์ ทั้งนี้เนื่องจากพิจารณาเห็นว่า เป็นกลุ่มที่ผู้ป่วยมีปัญหามากกว่า เช่น ผู้ป่วยอาการกำเริบจากการขาดยา หรือรับประทานยาไม่สม่ำเสมอ หรือชนิดของยาและขนาดของยายังไม่เหมาะสมกับสภาพหรืออาการของผู้ป่วย ทำให้ผู้ป่วยยังมีอาการไม่ดีขึ้นหรือไม่ทุเลา ญาติผู้ป่วยจึงต้องการให้ผู้ป่วยได้รับการตรวจจากแพทย์ เพื่อแพทย์จะได้พิจารณารับผู้ป่วยไว้รักษาในโรงพยาบาล หรือปรับชนิดและขนาดของยาให้กับผู้ป่วย สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่าญาติของผู้ป่วยกลุ่มนี้จะมีความเครียดจากการเจ็บป่วยของผู้ป่วย มากกว่าญาติของผู้ป่วยที่พาผู้ป่วยมาขอรับยาอย่างเฉียวไม่พบแพทย์ ขอรับยาชุดเค็มไปรับประทาน เนื่องจากยาชุดเค็มรับประทานแล้วอาการดีขึ้น และรู้จักมารับยาไปรับประทานอย่างต่อเนื่องเพื่อป้องกันอาการกำเริบของโรค

การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยการจับฉลากจากหมายเลขคิวของผู้ป่วย ผู้ป่วยที่สุ่มได้ จะต้องมียุคสมบัติครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ หากไม่มีคุณสมบัติตรงตามที่กำหนดไว้ จะสุ่มผู้ป่วยหมายเลขถัดไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะได้ผู้ป่วยที่มีคุณสมบัติตามต้องการ คือผู้ป่วยนอกจะใช้หมายเลขคิวเข้ารับการตรวจ ส่วนผู้ป่วยในใช้การจับฉลากเพื่อเลือกหอยุคผู้ป่วยและใช้ลำดับที่ของญาติที่มาเยี่ยมผู้ป่วยก่อน-หลัง

คุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

1. มีอายุ 15 ปีขึ้นไป
2. เป็นญาติของผู้ป่วยโรคจิตเภท

3. เป็นญาติของผู้ป่วยนอกที่มาขอรับการรักษาที่แผนกผู้ป่วยนอก และ/หรือ เป็นญาติของผู้ป่วยในที่ผู้ป่วยเข้ารับการรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาล ซึ่งได้มาติดต่อกับโรงพยาบาลในกรณีต่าง ๆ เช่น การมาเยี่ยมผู้ป่วย การติดต่อจ่ายเงินค่ารักษาต่าง ๆ และการรับผู้ป่วยกลับบ้าน เป็นต้น

4. มีความสัมพันธ์กับผู้ป่วยในฐานะเป็นบิดามารดา สามีภรรยา พี่-น้อง หรือบุตร

5. กรณีที่เป็นผู้ป่วยใน ต้องเป็นญาติของผู้ป่วยที่ญาติรับผู้ป่วยกลับไปอยู่บ้านบ้าง

เป็นครั้งคราว

6. เป็นผู้ที่ยินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์

จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 120 คน แยกออกเป็นญาติที่เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยจิตเภท 2 กลุ่ม คือ บิดามารดา 1 กลุ่ม คู่สมรส พี่น้อง และบุตร อีก 1 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 60 คน

วิธีการศึกษา

1. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีธัญญา ไปติดต่อกับตนเอง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. สัมภาษณ์ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทเพื่อประเมินระดับความเครียดในสถานการณ์ต่าง ๆ คนละประมาณ 40 นาที

3. สถานที่สัมภาษณ์ เป็นห้องที่เป็นสัดส่วน ของตึกผู้ป่วยนอก และของตึกผู้ป่วยในที่ผู้ป่วยพักรักษาตัวอยู่

4. สัมภาษณ์ในวัน-เวลา ราชการทุกวัน เป็นเวลาประมาณ 6 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการสัมภาษณ์ญาติผู้ป่วย สร้างแบบสอบถามโดยอาศัยตำรา บทความในวารสาร ผลงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท และการสัมภาษณ์ญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท 10 ท่าน โดยสัมภาษณ์ด้วยคำถามปลายเปิด เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจก่อให้เกิดความเครียดแก่ญาติผู้ป่วย

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัว ประกอบด้วย ระดับการศึกษา ภูมิลำเนาของญาติ ความสัมพันธ์กับผู้ป่วย เพศของผู้ป่วยที่อยู่ในความดูแล และระยะเวลาที่ผู้ป่วยได้ป่วยมาแล้ว

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อประเมินระดับความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท เป็นแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) 4 ระดับ แบ่งออกเป็น 10 ด้าน รวมทั้งสิ้น 72 ข้อ คือ

ก. ด้านเศรษฐกิจ	จำนวน	5	ข้อ
ข. ด้านชีวิตสังคมและส่วนตัว	จำนวน	7	ข้อ
ค. ด้านสัมพันธ์สภาพภายในครอบครัว	จำนวน	9	ข้อ
ง. ด้านความอับอาย	จำนวน	6	ข้อ
จ. ด้านความรู้ลึกถึค	จำนวน	4	ข้อ
ฉ. ด้านความกังวล	จำนวน	5	ข้อ
ช. ด้านพฤติกรรมทางเพศของผู้ป่วย	จำนวน	5	ข้อ
ซ. ด้านพฤติกรรมที่เป็นปัญหา	จำนวน	13	ข้อ
ฌ. ด้านการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่	จำนวน	7	ข้อ
ฎ. ด้านระบบบริการทางสุขภาพจิต	จำนวน	11	ข้อ

การกำหนดคะแนนมีดังนี้

เครียดมาก	คะแนน	4
เครียดปานกลาง	คะแนน	3
เครียดน้อย	คะแนน	2
ไม่มีความเครียด	คะแนน	1

การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity)

การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางการแพทย์ การพยาบาลจิตเวช และทางจิตวิทยา จำนวน 5 ท่าน โดยกำหนดคุณสมบัติ

ของผู้ทรงคุณวุฒิไว้ ดังนี้

1. เป็นจิตแพทย์ หรือพยาบาลจิตเวช หรือนักจิตวิทยา
2. การศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ
3. เป็นผู้ปฏิบัติงานหรือสอนในค่านิจเวชศาสตร์หรือการพยาบาลจิตเวชหรือจิตวิทยา มาแล้วอย่างน้อย 3 ปี

ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เป็นผู้ตัดสินข้อคำถามในแบบสอบถาม ข้อคำถามที่ผ่านการตัดสินคือ ข้อคำถามที่เป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 3 ใน 5 ท่าน ในการหาความตรงตามเนื้อหาครั้งแรกนี้ ข้อคำถามส่วนใหญ่ผ่านเกณฑ์การตัดสิน มีบางข้อคำถามที่ไม่ผ่าน แต่หากตัดสินไป จะทำให้ขาดความครอบคลุมของข้อคำถามไป จึงได้นำมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องเหมาะสม และนำแบบสอบถามทั้งหมดทุกข้อคำถาม ไปตัดสินซ้ำอีกครั้ง โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางจิตวิทยาจำนวน 3 ท่าน เกณฑ์ผ่านของข้อคำถามคือข้อคำถามที่เป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่าน ในครั้งนี้ ข้อคำถามมี 73 ข้อ ไม่ผ่านเกณฑ์ 1 ข้อ คงเหลือข้อคำถามที่นำไปใช้จริง 72 ข้อ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ โดยคำนวณและวิเคราะห์ค่าดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนร้อยละของสถานภาพของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท
2. มัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อจัดระดับความเครียดของรายละเอียดแหล่งความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภท
3. การทดสอบค่าที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดของบิดาหรือมารดาของผู้ป่วยและคู่สมรส หรือพี่-น้อง หรือบุตรของผู้ป่วย เปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน เปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่มีระดับการศึกษาต่างกัน และเปรียบเทียบความแตกต่างของความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทชายและหญิง

4. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) เพื่อเปรียบเทียบความเครียดของญาติผู้ป่วยโรคจิตเภทที่ป่วยมาแล้วเป็นระยะเวลานานแตกต่างกัน

5. ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยวิธีการของ Least Significant Difference (LSD) หากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว พบว่ามีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย